

Speciálně pedagogická diagnostika

Cíl:

- Co nejdokonaleji poznat člověka s postižením.
- Získání co nejvíce informací o osobnosti jedince a jeho možnostech v oblasti vzdělatelnosti a vychovatelnosti

Diagnostika

- Zkoumá průběh dosavadního vývoje člověka i s jeho etiologií
- Diagnóza je výsledkem diagnostiky
- Měla by probíhat komplexně, interdisciplinárně
- Lékař, psycholog, speciální pedagog, sociální pracovník a další odborníci

Diagnostika z hlediska času

- Vstupní
- Průběžná
- Výstupní

Diferenciální diagnostika

- Hovoříme o ní tehdy, když zjištěné charakteristiky dostatečně nenaznačují, o kterou diagnózu by se mohlo jednat. Např. odlišení hluchoty od mentální retardace

Nejdůležitější diagnostické metody

Metody obecné:

- Rodinná anamnéza
- Osobní anamnéza (informace o jedinci od raného dětství do současnosti. Biologický, neuropsychologický a sociální vývoj)
- Katamnéza – příčiny opakovaného objevení se nežádoucích projevů

Metody speciální – speciálněpedagogická vyšetření, která mají zjistit druh a stupeň postižení:

- Pozorování – plánovité, systematické, dlouhodobé
- Metody explorační – rozhovor, dotazník
- Diagnostické zkoušky – ústní, písemné, praktické (metoda TTT)
- Testové metody – zkouška skládající se z různých úkolů – standardizované (poskytují normu), nestandardizované
- Analýza výsledků činnosti – informace o stupni osvojení požadovaných vědomostí a dovedností. Sledujeme obsahovou i formální úroveň
- Kazuistika – studium všech dostupných materiálů. Jedná se o pomocnou metodu
- Přístrojové metody – registrace a kvantifikace určitých výkonů, vlastností nebo funkcí. Např. audiometrie

Oblasti speciálněpedagogické diagnostiky

- Hrubá motorika
- Jemná motorika
- Grafomotorika a kresba

- Lateralita – vyhraňuje se mezi 3 – 4 rokem
- Sebeobslužné činnosti
- Sociální a citová oblast
- Rozumové schopnosti
- Verbální schopnosti
- Rodinné prostředí
- Školní zralost a IVP

Základní diagnostické situace

- Kresba
 - přípravná fáze – čárání,
 - Ve 2 roce – obsažná čáranice,
 - Mezi 2 – 3 rokem – kombinace čar, vznikají znaky pro vyjádření předmětu
 - 3 -4 rok – hlavonožec
 - 6 let, kresba postavy
- Hra – odráží stav vývoje, je možné sledovat mnoho diagnostických oblastíoblastí
- Vyučování – běžné projevy, výkony a chování

Diagnostika dle jednotlivých období vývoje

- Raný a předškolní věk
 - Včasné zachycení poruchy
 - raná péče – 0-6 let (probíhá uceleně s účastí zdravotnické, rehabilitační, vzdělávací a sociální složky)
 - Diagnostika v přirozeném prostředí dítěte
 - Novorozenec, kojeneček, batole, předškolák

Školní věk

- Diagnostika zaměřená na možnost integrace a budoucí volbu povolání
- Manuální schopnosti, samostatnost, koncentrace, JM, HM, rozumové schopnosti

Dospělost – získané postižení

- Určení prognózy dalšího uplatnění člověka ve společnosti, rekvalifikace a resocializace

Stáří

- Demence
- Snížená schopnost adaptace
- Důraz na zachování kompetencí

- **Možnosti využití spec. ped. diagnostiky v praxi** – stanovení úrovně školních vědomostí, čtení, psaní, počítání, úrovně zručnosti a návyků, vychovanosti, úrovně řeči z hlediska obsahové a formální stránky, zhodnocení druhu a stupně postižení ve vztahu k prognóze dítěte.

- **Optimalizace výchovně-vzdělávacího procesu** – vstup dítěte do školy, projevy slabosti nerv. soustavy a projevy SPU a SPCH, zařazování a přeřazování dětí, školní výkonnost a úspěšnost, dynamika sociálních vztahů ve třídě, diagn. rodinných vlivů, autodiagnostika učitele

- **Profesní orientace** – volba povolání, studijního oboru. Diagnostika se zaměřuje na zjištění všeob. a prof. zájmů žáků s postižením, zjištění trvalosti zájmů, psych. předpokladů pro povolání, zjištění somat. předpokladů pro povolání ze strany jedince s handicapem.. Důležité znát možné kontraindikace pro výkon. Profesiogramy.